

OBRONA CYWILNA

1. Podstawy prawne

Obecny kształt Obrony Cywilnej w Polsce, oprócz Protokołu Dodatkowego I do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r., dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych, sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz.U. 1992, Nr 41, poz. 175), który Rzeczpospolita Polska przyjęła 19 września 1991, normuje ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej t.j. (Dz.U. 2017, poz. 1430.)

2. Pojęcie obrony cywilnej

Problematykę obrony cywilnej w świetle prawa polskiego reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP (Dz.U. 2017, poz. 1430.) Przez pojęcie obrony cywilnej ustawodawca rozumie obronę, której celem jest ochrona ludności, zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny oraz współdziałanie w zakresie zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwanie ich skutków.

3. Cele i zadania i obrony cywilnej

Celem Obrony Cywilnej jest:

- 1) Ochrona ludności, zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej,
- 2) Ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny,
- 3) Współdziałanie w zakresie zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwanie ich skutków

Do zadań obrony Cywilnej w czasie pokoju należy:

- 1) Planowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przed skutkami działań zbrojnych zarówno ludności, jak i zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury,
- 2) Wykrywanie zagrożeń i stwarzanie warunków do ostrzegania i alarmowania ludności,
- 3) przygotowanie schronów i ukryć dla ludności oraz utrzymanie ich w gotowości do użycia,
- 4) Gromadzenie i przechowywanie indywidualnych środków ochronnych dla formacji obrony cywilnej i ludności,
- 5) Wyposażenie formacji obrony cywilnej w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, przyrządy i aparaturę do wykrywania różnego rodzaju zagrożeń,
- 6) Systematyczne szkolenie w zakresie OC:

- 7) Kadr kierowniczych administracji rządowej i samorządowej, formacji OC, ludności w ramach powszechnej samoobrony,
- 8) Współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, oraz usuwanie ich skutków.

Decyzję o włączeniu sił obrony cywilnej do działań podejmują na terenie szefowie OC

Do zadań Obrony Cywilnej w czasie wojny należy:

- 1) Organizacja ewakuacji ludności, zaciemniania i wygaszania oświetlenia,
- 2) Organizacja i prowadzenie akcji ratunkowych, udzielanie pomocy medycznej poszkodowanym,
- 3) Organizacja pomieszczenia i zaopatrzenia dla poszkodowanej ludności,
- 4) Zaopatrywanie ludność w sprzęt i środki ochrony indywidualnej,
- 5) Prowadzenie likwidacji skażeń i zakażeń,
- 6) Pomaganie w przywracaniu i utrzymaniu porządku w strefach dotkniętych klęskami,
- 7) Pomaganie w budowie i odbudowie awaryjnych ujęć wody pitnej,
- 8) Pomaganie w ratowaniu żywności i innych dóbr niezbędnych do przetrwania,
- 9) Udzielanie doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

4. Obowiązki i uprawnienia organów państwowych, samorządowych i organizacji społecznych

Centralnym organem właściwym w sprawach obrony cywilnej jest Szef Obrony Cywilnej Kraju, którego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powołuje Prezes Rady Ministrów.

Do zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju należy:

- 1) Przygotowanie projektów założeń i zasad działania obrony cywilnej,
- 2) Ustalenie ogólnych zasad realizacji zadań obrony cywilnej,
- 3) Koordynowanie przedsięwzięć i sprawowanie kontroli nad realizacją zadań obrony cywilnej przez naczelne organa administracji, terenowe organa administracji rządowej i organa samorządu terytorialnego, a także - sprawowania nadzoru nad odbywaniem zasadniczej służby w obronie cywilnej.

Terenowymi organami obrony cywilnej w administracji rządowej i samorządowej są wojewodowie, starostowie, wójtowie oraz burmistrzowie i prezydenci miast jako szefowie obrony cywilnej województw, powiatów i gmin.

Do zakresu ich działania należy kierowanie oraz koordynowanie przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe i samorządowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne działające na ich terenach. Szefowie Obrony Cywilnej województw i gmin wykonują zadania obrony cywilnej przy pomocy podległych im urzędów oraz powołanych w ich strukturach specjalistycznych komórek organizacyjnych.

Za realizację zadań obrony cywilnej w zakładach pracy odpowiedzialni są ich właściciele lub kierownicy.

Ministrowie (kierownicy) urzędów centralnych mają obowiązek uwzględniania zadań obrony cywilnej w nadzorowanych przez nich dziedzinach.

Organizacje społeczne wykonują zadania obrony cywilnej w zakresie wynikającym z ich statutów i programów działania. Zasady i sposoby realizacji są uzgadniane w porozumieniach zawieranych przez ich naczelne organy z szefem Obrony Cywilnej Kraju.

5. Formacje Obrony Cywilnej

Formacje obrony cywilnej tworzy się w gminach i zakładach zatrudniających więcej niż 50 pracowników. W zakładach pracy zatrudniających mniej niż 50 pracowników, mogą być tworzone wspólne formacje dla kilku sąsiadujących ze sobą zakładów.

Jeżeli jednak w zakładzie zatrudniającym poniżej 50 pracowników wytwarza się, magazynuje lub wykorzystuje do produkcji toksyczne środki przemysłowe, kierownicy, właściciele mają obowiązek powołać formacje, zdolne do samodzielnego działania ratowniczego w strefach bezpośredniego zagrożenia stwarzanego przez zakład pracy.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w gminach i zakładach pracy tworzy się:

- 1) Formacje obrony cywilnej ratownictwa ogólnego,
- 2) Formacje obrony cywilnej przeznaczone do wykonywania zadań specjalnych.

W czasie pokoju formacje obrony cywilnej nie są w pełni rozwinięte. Gotowość do działania będą osiągały sukcesywnie, z chwilą ogłoszenia wyższych stanów gotowości obronnej (w czasie od kilku do kilkunastu godzin). Czynności, obowiązki, harmonogramy i sposoby przeprowadzania tych operacji określają zarządzenia i wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju

6. Zadania Wójta Gminy Nowy Korczyn – Szefa Obrony Cywilnej Gminy

Szef Obrony Cywilnej Gminy swoje zadania realizuje w oparciu o przepisy:

1. Ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej t.j. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1430);

2. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym t.j. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875);
3. Ustawy z dnia 27 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 209 ze zm);
4. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz.U. Nr 96, poz. 850);
5. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności (Dz. U. Nr 91, poz. 421).

W celu realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i spraw obronnych, Wójt gminy posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy planami:

1. Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Nowy Korczyn w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.
2. Plan zarządzania kryzysowego gminy Nowy Korczyn.
3. Plan ochrony przed powodzią gminy Nowy Korczyn.
4. Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych gminy Nowy Korczyn.
5. Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności gminy Nowy Korczyn– ewakuacja I i II stopnia.
6. Plan przygotowań podmiotów leczniczych gminy Nowy Korczyn na potrzeby obronne państwa.
7. Plan ochrony płodów rolnych i zwierząt gospodarskich.
8. Dokumentacja zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych w gminie Nowy Korczyn.

Do realizacji zadań w zakresie OC, ZK, SO i powszechnej samoobrony ludności Szef Obrony Cywilnej Gminy ma do swej dyspozycji - stanowisko ds. obronnych , zarządzania kryzysowego i OC.

6. System alarmowy Obrony Cywilnej

Jednym z przedsięwzięć obrony cywilnej jest organizacja systemów alarmowych, które mają ostrzegać ludność przed grożącym niebezpieczeństwem napadu z powietrza oraz skażeniem promieniotwórczym i chemicznym, a także o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska w celu umożliwienia jej odpowiedniego zareagowania. Do ogłaszania i odwoływania alarmów wykorzystuje się: syreny alarmowe, radiowęzły radiofonii przewodowej i bezprzewodowej oraz zastępcze środki alarmowania (syreny ręczne, gongi, dzwony kościelne, pojazdy z urządzeniami nagłaśniającymi)

7. Zasady informowania ludności o zagrożeniach

Informowanie mieszkańców gminy o możliwości wystąpienia określonego zagrożenia odbywa się poprzez umieszczanie odpowiednich pisemnych informacji w formie ogłoszeń lub komunikatów. Informacje te sołtysi zagrożonych miejscowości umieszczają w miejscach najbardziej uczęszczanych. Informacja o zagrożeniach jest również umieszczana na stronie internetowej Urzędu Gminy w Nowym Korczynie w zakładce „aktualności”.

W umieszczanych informacjach podaje się:

- 1) Rodzaj zagrożenia
- 2) Przewidywany czas jego wystąpienia,
- 3) Sposób postępowania w czasie zagrożenia,

Wójt Gminy może przekazywać określone informacje o zasadach postępowania ludności w czasie zagrożenia do lokalnych środków masowego przekazu. Redaktorzy gazet, rozgłośni radiowych i stacji telewizyjnych mają obowiązek przekazywania tych informacji zgodnie z art. 34, ust. 2, pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. 1984, Nr 5, poz. 24 z późn. zm.).

Do alarmowania mieszkańców o zagrożeniu nalotem powietrznym lub skażeniu chemicznym wykorzystywać należy syreny alarmowe. Informowanie ludności o zagrożeniach realizowane jest w dwóch przypadkach:

1. Po wystąpieniu zdarzenia – alarmowanie.
2. Uprzedzanie o możliwości wystąpienia zdarzenia – informowanie.

W pierwszym przypadku głównym realizatorem zadań związanych z alarmowaniem jest Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (PCZK), które otrzymuje (w pierwszej kolejności) informację o wystąpieniu zdarzenia, którego skutki mogą zagrażać życiu lub zdrowiu mieszkańców powiatu. PCZK dysponuje odpowiednimi możliwościami, środkami technicznymi, zasobami ludzkimi (całodobowa służba dyżurna), które mogą być wykorzystane do realizacji tego typu zadań. Obecnie w CZK przyjmowane są wywołania na numer alarmowy 998 z sieci stacjonarnej i komórkowej oraz wywołania na numer 112 z sieci stacjonarnej. Ważnym elementem edukacyjnym społeczeństwa jest prowadzenie kwartalnych treningów uruchamiania syren alarmowych. Dużo uwagi w czasie szkoleń oraz w mediach poświęcane jest zagadnieniu: „*usłyszysz syrenę alarmową bez wcześniejszego komunikatu o próbie, włącz lokalne radio lub telewizję, tam się dowiesz o co chodzi*”. W drugim przypadku głównym realizatorem jest Wydział Organizacyjny Starostwa Powiatowego. Od Dyżurnej

Służby Operacyjnej Wojewody spływają różnego rodzaju informacje, komunikaty, ostrzeżenia, które po analizie i opracowaniu przekazywane są do Wójta Gminy, zainteresowanych służb, instytucji i lokalnych mediów. Do przekazywania komunikatów, ostrzeżeń wykorzystywane są środki telefaksowe. Postępowanie ludności po wystąpieniu zagrożenia lub zdarzenia przekazywane jest w środkach masowego przekazu oraz bezpośrednio na miejscu zdarzenia przez służby ratownicze.